

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier SOU 2024:1

Diarienummer Ju2024/00057

Allmänna utgångspunkter

Göteborgs tingsrätt anser att utredningen har visat att det finns ett behov av ett förstärkt skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier, samt att det finns goda skäl att skärpa synen på brott av sådant slag.

Förslagen om ändringar i 17 kap. 1 § brottsbalken

Tingsrätten har inga invändningar i sak mot utredningens förslag och bedömningar i fråga om det straffbara området i 17 kap. 1 § brottsbalken. Tingsrätten vill särskilt framhålla att det av systematiska skäl framstår som rimligt att hot mot tjänsteman korresponderar med brottsliga gärningar som omfattas av 4 kap. 5 § brottsbalken. En sådan konstruktion överensstämmer också väl med den problembild som framgår av utredningen, på så vis att hot ofta är subtila eller riktade mot anhöriga.

Det kan emellertid ifrågasättas om en höjning av straffmaximum för brott av normalgraden kommer få någon vidare effekt i rättstillämpningen då det, likt utredningen framhållit i avsnitt 15.2.4, torde vara tämligen få gärningar som kommer att beröras av att straffskalan för brott av normalgraden höjs. Förändringen ligger å andra sidan i linje med andra förändringar som har skett under senare tid vad avser höjning av straffmaximum för andra brott. Det framstår också som rimligt att straffminimum för den nya straffskalan för grovt brott korresponderar

med t.ex. grov misshandel som har liknande kvalifikationsgrunder, vilket tydliggör att grovt våld mot tjänsteman utgör en kvalificerad form av sådant brott. Det bör dock övervägas om kvalifikationsgrunden *våld av allvarligt slag* i sådana fall bör tydliggöras i förhållande till de tidigare förarbetsuttalandena om att det med formuleringen avsågs misshandel med ett straffvärde omkring sex månader eller mer.

Förslagen om ändringar i 17 kap. 2 § brottsbalken

Med undantag för vad som framgår nedan har tingsrätten inget att anmärka mot den föreslagna lydelsen i 17 kap. 2 § brottsbalken. Tingsrätten vill särskilt framhålla att bestämmelsen enligt den nya lydelsen torde bli mer lättillämpad med färre konkurrensfrågor som följd. Likaså vill tingsrätten framhålla att införandet av kvalifikationsgrunder framstår som lämpligt och väl överensstämmande med modern lagstiftningsteknik. Tingsrätten konstaterar dock att det är oklart hur kvalifikationsgrunden *våld eller hot av allvarligt slag mot tjänstemannens närstående* ska förstås.

Förslaget om en ny bestämmelse i 17 kap. 3 § brottsbalken

Tingsrätten anser att det är tveksamt om det kan anses motiverat att särreglera förolämpning mot tjänsteman på det sätt som föreslås. Frågan om förolämpning omfattas av nuvarande bestämmelse i 17 kap 2 § brottsbalken har visserligen hittills besvarats nekande i praxis men en sådan gärning borde kunna omfattas av rekvisitet ”brottslig gärning” i förslaget till den nya utformningen av 17 kap. 2 § brottsbalken. Denna bestämmelse omfattar redan i dag brottsliga gärningar som i fråga om straffvärde är jämförliga med förolämpning.

Det bör även övervägas om det, för det fall en förolämpning sker i syfte att tvinga fram, hindra eller hämnas en åtgärd vid myndighetsutövning, kan skapa tillämpningsproblem i förhållande till angrepp mot tjänsteman. Detta med hänsyn till att bestämmelsen i 17 kap. 3 § första meningen ska vara subsidiär till 17 kap. 2 §, men enligt andra meningen omfattas även förolämpningar som sker i syfte att tvinga fram, hindra eller hämnas en åtgärd vid myndighetsutövning.

Förhållandet mellan bestämmelserna är enligt tingsrätten oklart, och bör under alla förhållanden tydliggöras.

Skulle lagförslaget införas i sin nuvarande form torde det även krävas en ändring av bestämmelsen i 5 kap. 5 § brottsbalken på så vis att första stycket punkten 2 upphävs då den inte längre synes fylla någon funktion.

Förslaget om att brott enligt 17 kap. 1–3 §§ brottsbalken ska ingå i olaga förföljelse

Liksom utredningen framhållit är det rimligt att se allvarligt på upprepade fall av brott enligt 17 kap. 1–3 §§ brottsbalken som sker i trakasserande syfte. Principiellt instämmer tingsrätten därför i utredarnas bedömning att sådana gärningar ska kunna ingå i ett kvalificerat brott, likt 4 kap. 4 b § brottsbalken. Tingsrätten är dock tveksam till att det, så som utredningen föreslår, ska ske genom att brott enligt 17 kap. 1–3 §§ brottsbalken läggs till i 4 kap. 4 b § brottsbalken. Detta eftersom brott i 17 kap. brottsbalken, till skillnad från nuvarande brott som räknas upp i bestämmelsen, har dubbla skyddsintressen och dessutom kan utgöra kvalificerade former av sådana gärningar. Tingsrätten anser att det i stället, bör övervägas om en liknande bestämmelse som 4 kap. 4 b § brottsbalken kan införas i 17 kap. brottsbalken (*olaga förföljelse av tjänsteman*).

Förslagets konsekvenser m.m.

Tingsrätten ifrågasätter utredningens uppskattning av antalet ytterligare lagföringar som ändringarna i 17 kap. 2 §, men i synnerhet 17 kap. 3 §, kommer att medföra. Med hänsyn till hur verkligheten faktiskt ser ut i stora delar av den offentliga verksamheten finns det mycket som talar för att det kan leda till betydligt fler lagföringar, vilket påverkar såväl de brottsbekämpande myndigheterna som de allmänna domstolarna. Tingsrätten vill också särskilt framhålla att grovt våld eller hot mot tjänsteman enligt förslaget kommer att träffas av bestämmelsen i 24 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken, vilket i sin tur kan få betydande effekter på tingsrättens verksamhet.

Tingsrätten har inget att anmärka mot utredningens förslag och bedömningar i övriga delar. Tingsrätten vill dock framhålla att försiktighet generellt bör iakttas i fråga om förslag innebärandes att samhället går mot en ordning där offentliganställda anonymiseras i förhållande till medborgarna.

I handläggningen har deltagit tf. lagmannen Anna-Karin Karlbom, chefsrådmannen Märith Bergendahl samt tingsfiskalerna Isak Grönlund och Niklas Lundsten.

Anna-Karin Karlbom